

ZN WSH Zarządzanie 2023 (1), s. 93-111

Oryginalny artykuł naukowy
Original Article

Data wpływu/Received: 10.11.2022

Data recenzji/Accepted: 27.02.2023/27.02.2023

Data publikacji/Published: 31.03.2023

Źródła finansowania publikacji: Badania statutowe Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej: SPB – 600/3015/2022

DOI: 10.5604/01.3001.0053.4046

Authors' Contribution:

(A) Study Design (projekt badania)

(B) Data Collection (zbieranie danych)

(C) Statistical Analysis (analiza statystyczna)

(D) Data Interpretation (interpretacja danych)

(E) Manuscript Preparation (redagowanie opracowania)

(F) Literature Search (badania literaturowe)

dr inż. Ewa Bien^{ABCDEF}

Politechnika Częstochowska

ORCID 0000-0003-4467-5002

lic. Maja Łyson^{ABCDEF}

Politechnika Częstochowska

ORCID 0009-0001-9071-2217

**SKUTECZNOŚĆ ZARZĄDZANIA DOSTĘPNYMI
FUNDUSZAMI UNIJNYMI A KONIECZNE
INWESTYCJE W GMINIE**

**EFFECTIVENESS OF MANAGING THE AVAILABLE
EU FUNDS AND THE NECESSARY INVESTMENTS
IN THE COMMUNE**

Streszczenie: W opracowaniu podjęto temat istotności funduszy UE w realizacji niezbędnych inwestycji w gminie, z punktu widzenia potrzeb jej mieszkańców. To dzięki środkom unijnym i ich skutecznemu zarządzaniu jednostki samorządu terytorialnego mogą pozwolić sobie na podjęcie dużych projektów, których nie byłyby w stanie zrealizować, opierając się jedynie na zwykle ograniczonym budżecie. Podmiotem przeprowadzonych badań była gmina Lelów, która jest gminą wiejską położoną w województwie śląskim, w powiecie częstochowskim. Do oceny skuteczności zarządzania funduszami unijnymi w gminie wzięto pod uwagę inwestycje dofinansowane środkami Unii Europejskiej w okresie budżetowania 2014–2020. W ramach przeprowadzonych badań jako technikę badawczą zastosowano wywiad, analizę dokumentów oraz przegląd literatury przedmiotu. Opracowany kwestionariusz wywiadu zawierał listę pytań, w oparciu o które została przeprowadzona rozmowa z respondentem działu Referatu Inwestycji i Promocji. Informacje uzyskane podczas wywiadu pokryły się z przeanalizowanymi dokumentami gminnymi. Przeprowadzone badania wykazały, że gmina w analizowanym okresie wnioskowała o dofinansowania z funduszy unijnych w sposób skuteczny, nie odbiegając stopniem pozytywnie rozpatrzonych wniosków od sąsiadujących gmin wiejskich.

Słowa kluczowe: zarządzanie, skuteczność zarządzania, gmina, fundusze unijne, inwestycje

Abstract: The publication deals with the importance of EU funds in the implementation of necessary investments in a commune, from the point of view of the needs of its inhabitants. It is thanks to the EU funds and their effective management that local government units can afford to undertake large projects that they would not be able to implement based only on the usually limited budget. The subject of the research was the Lelów commune, which is a rural commune located in the Czestochowa county. Investments co-financed with European Union funds in the 2014-2020 budgeting period were taken into account to assess the effectiveness of the management of UE funds in the commune. As part of the research, the research technique used was an interview, analysis of documents and a review of the literature on the subject. The developed interview questionnaire contained a list of questions on the basis of which the interview was conducted with the respondent from the Department of Investments and Promotion. The information obtained during the interview coincided with the analyzed communal documents. The conducted research showed that the commune in the analyzed period applied for co-financing from the EU funds in an effective manner, without deviating from the neighboring rural communes with the degree of positively considered applications.

Keywords: management, management effectiveness, commune, EU funds, investments

Wstęp

Funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego (JST) jest bardzo istotne, ponieważ głównym zadaniem gmin jest zaspokajanie potrzeb jej mieszkańców. Z uwagi na to gminy podejmują szereg koniecznych inwestycji, które wymagają znacznych nakładów finansowych. Często jednak samorządy gminne nie posiadają wystarczających środków, aby w pełni zrealizować dane przedsięwzięcie. Z pomocą w tym zakresie przychodzą środki unijne, o które gminy mogą aplikować, tym samym uzyskując szan-

sę na sprawny i racjonalny rozwój, ponieważ gmina aktywnie inwestująca nie tylko zaspokaja potrzeby społeczności lokalnej, ale również poprawia swoją atrakcyjność, przyciągając tym samym potencjalnych inwestorów. Celem opracowania była ocena skuteczności bądź też braku skuteczności działania władz gminy w kontekście aplikowania o dostępne środki unijne oraz zbadanie, czy w analizowanym okresie system zarządzania dostępnymi funduszami unijnymi działał w sposób sprawny, umożliwiając realizację koniecznych inwestycji przez gminę. W ramach tak sformułowanego problemu postawiono szczegółowe pytania badawcze:

- Czy istnieje związek między dostępnością środków unijnych dla gmin a realizowanymi przez gminę inwestycjami?
- Czy istnieje związek między potrzebami mieszkańców gmin a realizowanymi przez gminę inwestycjami?

Skuteczność zarządzania funduszami w gminie

Samorządy gmin podejmują szereg działań, aby zaspokoić potrzeby swoich mieszkańców oraz zapewnić im jak najlepszą jakość życia, dążąc przy tym do rozwoju gmin w sposób zrównoważony i skuteczny. Wiąże się to jednak ściśle z finansami, jakimi dysponuje dana jednostka, ponieważ chcąc budować i rozwijać infrastrukturę, gmina musi zapewnić określone środki finansowe. Na sukcesywny rozwój gmin pod względem społecznym, gospodarczym oraz środowiskowym wpływa bowiem odpowiedni poziom uzyskiwanych dochodów gminnych, a możliwości finansowe gminy stanowią bazę podczas planowania przyszłych inwestycji. Często jednak posiadane zasoby finansowe nie są w stanie pokryć wydatków na zadania bieżące jak i poszczególne przedsięwzięcia¹.

Podstawowa jednostka samorządu terytorialnego, jaką jest gmina, sama zarządza swoimi finansami w stosunku do uchwalonego budżetu. W budżecie tym znajdują się dochody, m.in. z podatków, opłat i innych wpływów wyszczególnionych w odrębnych ustawach. Dodatkowo do dochodów gminy kwalifikują się subwencje ogólne i dochody z majątku gminy. Wydatki JST w pewnym stopniu wskazują zasięg oraz intensywność zaangażowania władz gminy w wykonywanie zadań publicznych. Ponadto podejmowanie inwestycji wiąże się z poszukiwaniem adekwatnych źródeł finansowania. Środki pieniężne są bowiem bardzo istotne dla skutecznego funkcjonowania gminy, a odpowiednie ich rozdysponowanie determinuje rozwój jednostki². Skuteczność to kryterium oceny używane jako swoisty miernik jakości działania. Zarzutami o brak skuteczności czy zaradności można łatwo negować sens

¹ J. Zawora, *Ocena możliwości finansowania działalności rozwojowej gmin województwa podkarpackiego na tle kraju*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” 2014, nr 3(39), s. 432-433.

² K. Szara, *Znaczenie finansów jednostki samorządowej w realizacji działań inwestycyjnych*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” 2014, 4(40), s. 270-271.

działania różnych podmiotów. Aby nie popełnić błędu w ocenie jakiegoś działania, należy najpierw zrozumieć sens tego pojęcia. Działaniem skutecznym nazywa się takie działanie, które prowadzi do zamierzonego skutku, czyli do takiego miejsca, które zostało obrane jako cel końcowy³. Zatem chęć osiągnięcia danego celu i zrobienie wszystkiego, co powoduje znalezienie się w miejscu przeznaczenia, oznacza, że podjęte działanie było skuteczne. W przypadku różnej miary skuteczności rozmaity bywa stopień uitorowania drogi do celu. Określone działanie uważa się za bardziej skuteczne niż inne, o ile lepiej zbliża ono działającego do wytyczonego celu⁴. W efekcie końcowym, w odniesieniu do konkretnej gminy, poprzez skuteczne zarządzanie należy tu rozumieć takie działanie, które przy aplikowaniu o dostępne środki unijne (przy ograniczonych środkach własnych) umożliwi szybszą realizację koniecznych inwestycji w gminie z punktu widzenia potrzeb jej mieszkańców.

Dostępność środków unijnych

Można śmiało stwierdzić, że głównymi beneficjentami korzystającymi ze środków unijnych w ostatnich latach były jednostki samorządu terytorialnego. Nie było to jednak tak oczywiste zaraz po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej, gdyż znaczna liczba gmin nie korzystała wówczas z takiej możliwości wsparcia finansowego. W obecnych czasach wiadome jest, że środki unijne zajmują kluczowe miejsce w dochodach samorządów, a gminy często ze sobą konkurowały i nadal konkurują, aby je pozyskać⁵. W ramach strategii „Europa 2020”, której okres rozliczeniowy dobiega końca, wyszczególniono pięć funduszy strukturalnych oraz inwestycyjnych wspierających kraje członkowskie Unii Europejskiej. Należały do nich:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- Europejski Fundusz Społeczny (EFS),
- Fundusz Spójności,
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW),
- Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)⁶.

Celem Europejskiego Funduszu Regionalnego jest ograniczenie różnic w poziomie rozwoju regionów znajdujących się na terenie Unii Europejskiej, a także wsparcie w zakresie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Z tego funduszu dofinansowywane są inwestycje realizowane przez małe i średnie przedsiębiorstwa oraz inwestycje infrastrukturalne realizowane przez jednostki samorządów teryto-

³ T. Kotarbiński, *Traktat o dobrej robocie*, Ossolineum, Wrocław 1975, s. 457.

⁴ B. Słowiński, *Podstawy sprawnego działania*, Wydawnictwo Politechniki Koszalińskiej, Koszalin 2008, s. 35.

⁵ K. Gasiński, *Polska w dobie funduszy europejskich*, [w:] *Polska na arenie międzynarodowej. Wygrany rozwój czy zmarnowane szanse?*, pr. zb., Wydawnictwo Think & Make, Warszawa 2019, s. 82.

⁶ Urząd Publikacji Unii Europejskiej, *Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne na lata 2014-2020*, Luksemburg 2016, s. 8.

rialnych. Priorytetowym celem Europejskiego Funduszu Społecznego jest z kolei zwalczanie bezrobocia w krajach należących do UE. Środki finansowe z niego uzyskane wspomagają kształcenie i zatrudnienie. Fundusz współfinansuje pomoc dla młodych osób, które dopiero wkraczają na rynek pracy oraz dla regionów zagrożonych ubóstwem. Natomiast Fundusz Spójności skierowany jest do krajów będących członkami UE, których dochód narodowy brutto jest niższy niż 90% średniej w Unii Europejskiej. Jego podstawowym celem jest zmniejszenie dysproporcji ekonomicznych oraz promowanie inwestycji infrastruktury transportowej i ochrony środowiska. Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich wspiera transformację struktury rolnictwa i rozwój obszarów wiejskich. Ostatni z wymienionych funduszy, czyli Europejski Fundusz Morski i Rybacki, udziela pomocy finansowej na restrukturyzację rybołówstwa w krajach członkowskich⁷.

Na lata 2014–2020 Polska uzyskała wsparcie finansowe z Unii Europejskiej w kwocie 82,5 mld euro. O poziomie przyznania danemu państwu środków finansowych decyduje wiele czynników, jednakże głównym z nich jest poziom PKB na jednego mieszkańca. UE oferuje dodatkowo pomoc w postaci kredytów i pożyczek, o które mogą się starać zarówno przedsiębiorcy, jak i samorządy. Zgodnie z perspektywą 2014–2020 wyróżnione zostały dwa rodzaje programów operacyjnych: krajowe oraz regionalne. Największym programem na szczeblu krajowym był Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, w którym zapisano środki finansowe w wysokości 27,4 mld euro⁸. Dodatkowo w Polsce działały takie programy jak Regionalne Programy Operacyjne (RPO), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) czy Program Rybactwo i Morze⁹.

Głównym celem programów regionalnych (RPO) było wsparcie każdego regionu, a przekazane fundusze zarządzane były przez zarządy województw. W ramach programów regionalnych Polska otrzymała łącznie 31,15 mld euro. Środki te zostały rozdysponowane na 16 województw¹⁰. Wedle prawa wspólnotowego państwo wraz z konkretnymi regionami opracowuje programy, które następnie prezentowane są Komisji Europejskiej. W programie operacyjnym dla danego województwa znajdują się dokładne założenia, określone w oparciu o cele tematyczne, których realizacja odbywa się dzięki przyznanym środkom unijnym¹¹.

⁷ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach-europejskich> [dostęp: 29.05.2022].

⁸ E. Bień, *Skuteczność wykorzystania przez gminy środków unijnych na działania środowiskowe w ramach POIiŚ na lata 2014-2020*, [w:] L. Dąbrowska, M. Włodarczyk-Makuła (red.), *Mikrozanieczyszczenia w ściekach, odpadach i środowisku*, Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2018, s. 49.

⁹ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/fundusze-europejskie-w-polsce/> [dostęp: 16.05.2022].

¹⁰ *Ibidem* [dostęp: 29.05.2022].

¹¹ E. Bień, *Rola RPO w latach 2014-2020 na tle działań dotyczących ochrony środowiska i poprawy jakości życia*, „Proceedings of ECOpole” 2018, t. 12, nr 2, s. 410.

Największym beneficjentem środków pochodzących z programów regionalnych na lata 2014 –2020 było województwo śląskie, któremu jako jedynemu zapisano środki przekraczające 3 mld euro. Na drugim miejscu pod względem ilości przyznanych środków finansowych znalazło się województwo małopolskie.

Metodyka badań

Metoda, która posłużyła do przeprowadzenia badań, to metoda sondażu diagnostycznego. Według J. Apanowicza metoda sondażu diagnostycznego polega na statycznym sposobie zbierania materiału, do którego zaliczamy fakty oraz dane. Zgromadzone dane poszczególnych zjawisk pozwalają określić między innymi ich zakres i intensywność¹². Charakterystyczne techniki badawcze w metodzie sondażu diagnostycznego to wywiad i ankietowanie¹³.

Podmiotem przeprowadzonych badań była Gmina Lelów, która jest gminą wiejską położoną w powiecie częstochowskim. Do oceny skuteczności zarządzania funduszami unijnymi wzięto pod uwagę liczbę złożonych wniosków przez gminę względem wniosków zaakceptowanych do dofinansowania w okresie budżetowania 2014–2020. Dodatkowo w ramach przeprowadzonych badań jako technikę badawczą wybrano wywiad. W efekcie tego opracowany został kwestionariusz wywiadu zawierający listę pytań, w oparciu o które została przeprowadzona rozmowa z konkretnym respondentem. We wstępie kwestionariusza uwzględniono cel badań, zakres wykorzystania oraz informacje o anonimowości. Załączona została metryczka odnosząca się do płci, wieku oraz stażu pracy w zawodzie. Jako respondenta wybrano osobę w wieku 34 lat, której staż pracy wynosił 10 lat z działu Referatu Inwestycji i Promocji. Wywiad przeprowadzony został w drugim kwartale 2022 roku, podczas którego wspomagano się dyktafonem, po wcześniejszym wyrażeniu zgody na nagrywanie przez respondenta.

W celu pozyskania większego zakresu informacji wykorzystano dodatkowo metodę badania dokumentów, dzięki której pozyskano dane dotyczące podejmowanych zadań inwestycyjnych przez badaną gminę oraz dane liczbowe odnoszące się do środków pozyskanych z Unii Europejskiej.

Konieczne inwestycje gminne

W odpowiedzi na potrzeby oraz poprawę jakości życia mieszkańców większość inwestycji podejmowanych przez Gminę Lelów związana była m.in. z przebudową dróg i ciągów pieszych, rozbudową oświetlenia oraz modernizacją i termomoderni-

¹² J. Apanowicz, *Metodologia ogólna*, Wydawnictwo Diecezji Pelplińskiej „Bernardinum”, Gdynia 2002, s. 44.

¹³ J.W. Creswell, *Projektowanie badań naukowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2013, s. 193.

zają istniejących budynków użyteczności publicznej. Są to główne przedsięwzięcia podejmowane przez gminę, jednak obok nich można wyróżnić inwestycje dotyczące rozbudowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, promocji gminy oraz tworzenia nowych miejsc i obiektów rekreacyjnych. Wieloletnie Prognozy Finansowe (WPF) uchwalane przez Radę Gminy Lelów zawierają spis podejmowanych przez gminę przedsięwzięć. Wśród nich wyszczególnione zostały zadania realizowane przez gminę przy udziale środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. nr 157, poz. 1240, z późn. zm.). Wymienione punkty ustawy dotyczą „środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu i środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi”. Tabela nr 1 przedstawia listę koniecznych przedsięwzięć, których czas realizacji w ramach WPF Gminy Lelów zaplanowano na okres budżetowania unijnego 2014–2020.

Tabela 1. Plany inwestycje w Gminie Lelów

Table 1. Investments plans in the commune of Lelów

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji
1.	Budowa świetlicy wiejskiej w Lgocie Błotnej	2013–2015
2.	Kompleksowe zagospodarowanie typu <i>brownfield</i> dawnego SKR w Gminie Lelów – działalność gospodarcza dla małych i średnich przedsiębiorstw z całego regionu	2014–2015
3.	Podniesienie efektywności energetycznego regionu poprzez rozbudowę oświetlenia ulicznego	2014–2015
4.	Urządzenie parku wiejskiego w Białej Wielkiej	2014–2015
5.	Rewitalizacja budynku świetlicy wiejskiej w Nakle	2013–2014
6.	Rewitalizacja świetlicy wiejskiej w Podlesiu	2014–2018
7.	Przebudowa dróg i ciągów pieszych wraz z odwodnieniem na osiedlu przy ul. Sportowej w Lelowie	2016–2019
8.	Ograniczenie niskiej emisji na terenie Gminy Lelów poprzez budowę kolektorów słonecznych	2017–2018
9.	Przebudowa drogi gminnej nr 689023 S w miejscowości Skrajniwa	2016–2017
10.	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Lelowie, etap I	2013–2019
11.	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Lelowie, etap II	2013–2022
12.	Poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie udziału OZE w wytwarzaniu energii na terenie gminy Lelów	2017–2019
13.	Zagospodarowanie terenu przy zbiorniku wodnym w Lelowie	2017–2019
14.	System Identyfikacji Wizualnej	2017–2019

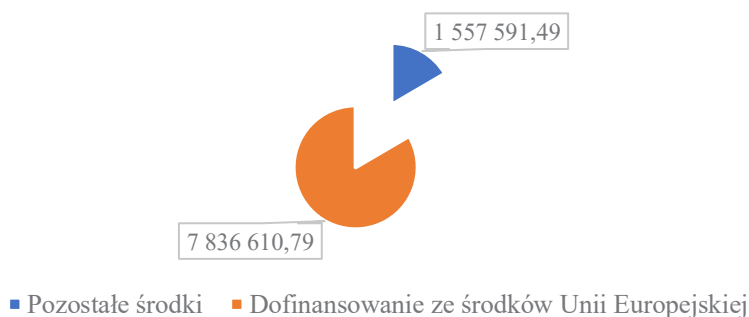
15.	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy	2015–2019
16.	Budowa Centrum Integracyjno-sportowo-rekreacyjnego	2018–2020
17.	Zagospodarowanie terenu nad zbiornikiem wodnym w Lelowie poprzez wykonanie ścieżki rekreacyjno-edukacyjnej	2018–2019
18.	Termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Podlesiu	2017–2020
19.	Termomodernizacja SP w Drochlinie	2017–2020
20.	Ograniczenie niskiej emisji na terenie gminy Lelów poprzez budowę instalacji wykorzystujących OZE	2019–2020
21.	Poprawa jakości powietrza poprzez budowę instalacji wykorzystujących OZE na budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Lelów	2019–2021
22.	Odnawialne źródła energii poprawą jakości środowiska naturalnego na terenie Gmin Partnerskich	2017–2022
23.	Modernizacja i zagospodarowanie budynku byłej szkoły w Drochlinie na cele społeczne	2020–2021
24.	Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Staromieściu	2020–2021
25.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lelowie – segment „GIMNAZJUM”	2019–2022

Źródło: opracowano na podstawie Wieloletnich Prognoz Finansowych Gminy Lelów, https://www.biplelow.pl/kategorie/uchwaly_rady_gminy_201 [dostęp: 19.05.2022].

Skuteczność wykorzystania dostępnych środków unijnych przez gminę

Na koniec 2021 roku gmina Lelów zrealizowała, w ramach WPF, łącznie 56% z zaplanowanych inwestycji, a z 8% inwestycji w ramach okresu budżetowania 2014–2020, na tym etapie zrezygnowano. Całkowita wartość zakończonych projektów (wydatki kwalifikowane), według stanu na dzień 31.12.2021 roku, wyniosła 9 394 202,28 zł, a środki pochodzące z UE stanowiły 83,4% wartości tych projektów. Rysunek 1 przedstawia łączną wartość projektów zrealizowanych w Gminie Lelów przy udziale dofinansowania unijnego na lata 2014–2020.

Rysunek 1. Łączna wartość zrealizowanych projektów w podziale na źródła finansowania, w PLN
 Figure 1. Total value of completed projects broken down by funding sources, in PLN

Źródło: opracowano na podstawie BDL GUS wg stanu na dzień 31.12.2021 r., <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> [dostęp: 14.10.2022].

Należy zauważyć, że dotacje dla Gminy Lelów pochodzące z funduszy UE w każdym roku kształtowały się na innym poziomie. W 2015 roku środki te wyniosły 1 391 747,28 zł, a w kolejnym roku były już znacznie niższe. Jak można wywnioskować, sytuacja ta była spowodowana przede wszystkim rozliczeniem w 2015 roku wniosków w ramach poprzedniego okresu budżetowania UE na lata 2007–2013. Kolejne lata wykazały już tendencję wzrostową, a największy dopływ środków unijnych gmina osiągnęła w 2020 roku – 2 896 062,98 zł. Z kolei w roku 2021 sytuacja diametralnie się zmieniła i dotacja spadła o ponad 50%, co wynikać może z panującej wówczas pandemii COVID-19 oraz kończącego się okresu budżetowania na lata 2014–2020. Dotacje pochodzące z finansowania i współfinansowania projektów unijnych przedstawiono na rysunku 2.

Rysunek 2. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w Gminie Lelów w latach 2014–2021, w PLN

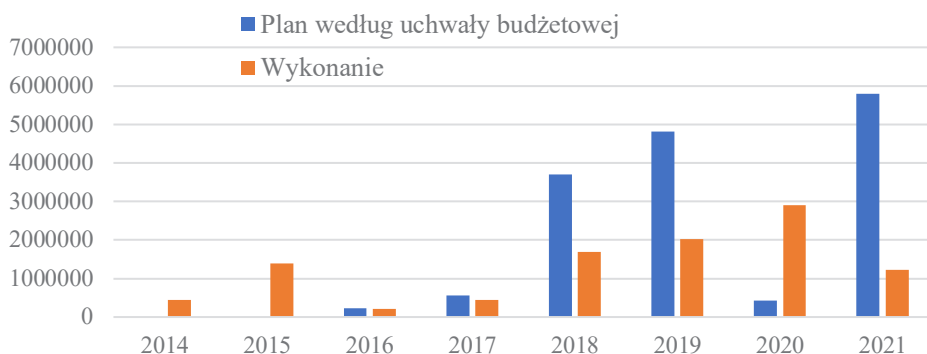
Figure 2. Financing and co-financing of EU programs and projects in the Lelów commune in 2014–2021, in PLN

Źródło: opracowano na podstawie danych z BDL GUS wg stanu na dzień 31.12.2021 r., <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> [dostęp: 14.10.2022].

Należy zauważyć, że dochody pochodzące ze środków Unii Europejskiej odbiegały od planowanych przez gminę kwot w poszczególnych latach. Wyjątek stanowił rok 2016, gdzie plan według uchwały budżetowej znalazł się na podobnym poziomie co wykonanie, oraz rok 2017, gdzie różnica jest niewielka. W 2020 r. można zaobserwować sytuację odwrotną do lat poprzednich, tj. do roku 2018 oraz 2019. Dochody pozyskane z funduszy europejskich w dużym stopniu przekroczyły zaplanowane przez gminę kwoty. Rysunek 3 przedstawia planowane dochody w porównaniu do dochodów uzyskanych.

Rysunek 3. Planowane i uzyskane dofinansowanie z UE w latach 2014–2021, w PLN
Figure 3. Planning and obtained funding from the EU for 2014–2021, in PLN

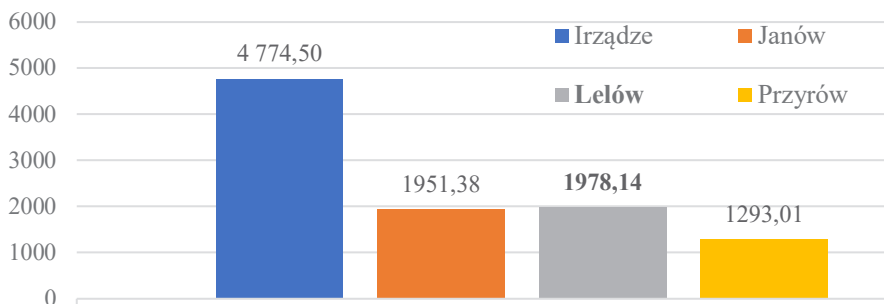
Źródło: opracowano na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Lelów w latach 2014–2021.

Europejski Fundusz Strukturalny i Inwestycyjny w jednym z rozporządzeń ustalił standardy dotyczące wydatków kwalifikowanych. Głównym celem było zagwarantowanie skuteczności oraz efektywności w gospodarowaniu przekazanymi nakładami pieniężnymi. Prawo unijne charakteryzuje wydatki kwalifikowane jako wydatki, które jednostka ma możliwość umieścić w budżecie. Wyłącznie wydatki realnie poniesione przez beneficjenta są podstawą do otrzymania środków z UE w ramach wsparcia¹⁴.

¹⁴ A. Młynarczyk, *Unijne instrumenty stymulujące rozwój lokalny w obecnej perspektywie finansowej*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2017, tom 5, nr 2, s. 25-26.

Rysunek 4. Całkowita wartość projektów (wydatki kwalifikowane) w przeliczeniu na jednego mieszkańca, w PLN

Figure 4. Total value of projects (eligible expenses) per capita, in PLN

Źródło: opracowano na podstawie BDL GUS wg stanu na dzień 31.12.2021 r., <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> [dostęp: 14.10.2022].

Rysunek 4 prezentuje wartość zakończonych projektów w przeliczeniu na jednego mieszkańca danej gminy, według stanu na dzień 31.12.2021 roku. Wartość wydatków kwalifikowanych w przeliczeniu na mieszkańca Gminy Lelów wyniosła 1978,14 zł. Pod względem tych wartości gmina zajęła drugie miejsce w porównaniu do sąsiadujących z nią trzech gmin wiejskich. Na bardzo zbliżonym poziomie znalazła się gmina Janów, której wartość projektów na jednego mieszkańca gminy była niższa o zaledwie 26,76 zł.

Istotnym elementem z punktu widzenia skuteczności zarządzania dostępnymi funduszami unijnymi przez gminę było określenie kształtowania się liczby złożonych wniosków przez Gminę Lelów względem wniosków zaakceptowanych do dofinansowania. Tabela 2 przedstawia liczbę złożonych wniosków o dofinansowanie wraz z liczbą umów/decyzji o dofinansowanie. Z powodu umów wynikających z finansowania na lata 2007–2013 nie uwzględniono w niej lat 2014–2016.

Tabela 2. Wnioski o dofinansowanie ze środków unijnych w Gminie Lelów

Table 2. Applications for co-financing from EU funds in the commune of Lelów

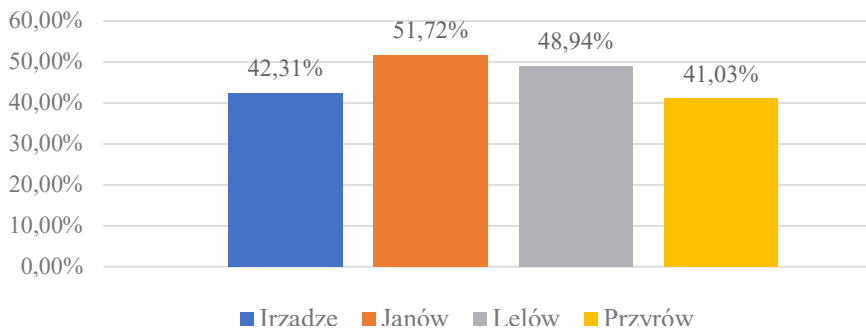
Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba złożonych wniosków	21	30	34	45	47
Liczba umów/decyzji o dofinansowanie	5	13	15	19	23
Stosunek decyzji o dofinansowanie względem ogólnej liczby wniosków w %	23,81%	43,33%	44,12%	42,22%	48,94%

Źródło: opracowano na podstawie BDL GUS wg stanu na dzień 31.12.2021 r., <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> [dostęp: 10.10.2022].

Z danych tych wynika, iż liczba wniosków o dofinansowanie składana przez Gminę Lelów z roku na rok rosła. W analizowanych latach liczba pozytywnych decyzji nie przekroczyła jednak 50% liczby złożonych wniosków. W 2017 liczba umów o dofinansowanie wyniosła niecałe 24% względem wszystkich złożonych wniosków. W kolejnych latach wartość ta rosła, z wyjątkiem roku 2020, i oscylowała średnio na poziomie 40,5%. W okresie 2014–2021 Gmina Lelów złożyła łącznie 47 wniosków o dofinansowanie z UE, a liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych wyniosła 23. Wobec tych danych oszacowano stopień skuteczności, z jakim Gmina Lelów ubiegała się o środki unijne. Skuteczność wnioskowania określono na podstawie liczby decyzji o dofinansowanie, względem ogólnej liczby złożonych wniosków. Skuteczność gminy Lelów w zakresie aplikowania o pozyskane fundusze unijne wyniosła zatem blisko 49%.

Warto zwrócić uwagę, że Gmina Lelów pod względem skuteczności aplikowania o środki unijne znajduje się na drugim miejscu w stosunku do sąsiadujących z nią gmin. Jest to wynik zadowalający, choć jak można zauważyć, na przykładzie Gminy Janów, można przekroczyć poziom 50%. Gmina Janów do końca 2021 r. złożyła łącznie 58 wniosków o dofinansowanie, a 30 z nich zostało pozytywnie zaakceptowanych. Kolejna gmina, która swoim wynikiem uplasowała się tuż za Gminą Lelów, jest Gmina Irządze, która aplikowała 52 razy o środki unijne, czego efektem były 22 pozytywne decyzje o dofinansowaniu. Najmniejszą skutecznością wnioskowania spośród porównywanych gmin charakteryzuje się Gmina Przyrów. Gmina ta otrzymała jedynie 16 pozytywnych decyzji o dofinansowanie na 39 wszystkich złożonych wniosków. Na podstawie zebranych danych można stwierdzić, iż liczba pozytywnie zweryfikowanych wniosków w przedstawionych gminach zwiększyła się wraz ze wzrostem stopnia ubiegania się o nie. Tym samym gmina Przyrów, która złożyła najmniej wniosków, otrzymała proporcjonalnie najmniej pozytywnych decyzji¹⁵. Rysunek 5 przedstawia skuteczność wnioskowania o środki unijne Gminy Lelów w porównaniu do sąsiadujących gmin wiejskich.

Rysunek 5. Skuteczność aplikowania o środki unijne w latach 2014–2021, w %
Figure 5. Effectiveness of applying for EU funds in 2014–2021, in %

Źródło: opracowano na podstawie BDL GUS wg stanu na dzień 31.12.2021 r., <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> [dostęp: 11.10.2022].

¹⁵ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> [dostęp: 10.10.2022].

Według danych pozyskanych z Banku Danych Lokalnych obliczono liczbę wszystkich złożonych wniosków, tj. 192 370, względem liczby umów o dofinansowanie – 97 046 w całej Polsce, która kształtuje się na poziomie 50,4%. Wynik Gminy Lelów na tle kraju można określić pozytywnie, ponieważ wartość wskaźnika skutecznego zarządzania dostępnymi funduszami UE niewiele odbiega od uzyskanego poziomu odnoszącego się do procentu wniosków pozytywnie rozpatrzonych w całym kraju¹⁶.

Skuteczności zarządzania funduszami UE z poziomu kadry zarządzającej gminą

W celu zbadania skuteczności gminy w pozyskiwaniu i zarządzaniu środkami unijnymi na konieczne inwestycje, z poziomu zarządzającego gminą, przeprowadzono wywiad z osobą z działu Referatu Inwestycji i Promocji w Gminie Lelów. Respondentem była osoba z 10-letnim stażem pracy w gminie. Poniżej przedstawiono pytania i odpowiedzi respondenta w ujęciu tabelarycznym.

Tabela 3. Wywiad przeprowadzony z respondentem w Urzędzie Gminy
Table 3. Interview with the respondent at the Commune Office

PYTANIA	ODPOWIEDZI RESPONDENTA
Czy gmina korzystała ze środków pozyskanych z Unii Europejskiej (UE) w ostatnim okresie budżetowania 2014–2020?	„Korzystała przez cały okres”
Jak istotne są środki unijne dla gminy podczas realizacji inwestycji?	„Gdyby nie środki unijne, trudno byłoby zrealizować większość inwestycji. Praktycznie w większości jest dofinansowanie. Nie są to dofinansowania tylko z Unii Europejskiej, są to też polskie dotacje z polskiego budżetu. Zazwyczaj każda inwestycja opiera się na dofinansowaniu, czy to z Unii Europejskiej, czy z budżetu państwa”.
Jakie czynniki miały wpływ na podjęcie decyzji o pozyskaniu środków unijnych?	„Przede wszystkim pozyskanie dodatkowych środków. To jest najważniejszy czynnik, który jest powodem. Żał nie korzystać z konkursów, które są ogłaszane. Staramy się brać udział w największej ilości konkursów, co nam się udaje pozyskać, to jest nasze. Część wymaga wkładu własnego, część nie wymaga. Zawsze są to dodatkowe pieniądze, dzięki którym możemy zwiększyć inwestycje i ich zakres”.

¹⁶ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica> [dostęp: 10.10.2022].

<p>Skąd gmina pozyskuje informacje o możliwych źródłach finansowania inwestycji z Unii Europejskiej?</p>	<p>„Generalnie można powiedzieć, że jest to Internet. Aczkolwiek na tyle już mamy wypracowane drogi, że dostajemy to i w wersji mailowej i papierowej. Jeśli są to jakieś konkursy lokalne, jak np. Inicjatywa Sołecka organizowana przez Urząd Marszałkowski, to pochodzą dokumenty o ogłoszeniu konkursu, czy jak Partnerstwo Północnej Jury. Stowarzyszenie, które działa w Janowie, zrzesza 9 gmin, w tym naszą, więc automatycznie dostajemy też mailowo informacje o ogłaszanych konkursach. Generalnie to współpraca, bądź coś wyszukujemy. Z racji tego, że jest to urząd, no to dostajemy też z urzędu, że tak powiem, informacje o danych konkursach”.</p>
<p>Czy osoby odpowiedzialne za inwestycje w gminie brały udział w szkoleniach, konferencjach kursach z tego zakresu?</p>	<p>„Staramy się w miarę możliwości korzystać z jakichś szkoleń, z tych darmowych, to w większości. Teraz jest pandemia, więc tych szkoleń osobistych było mało. Przyszła moda na zdalne webinaria i na tej zasadzie – co się da – to się logujemy, żeby tę wiedzę poszerzać”.</p>
<p>Czy uczestnictwo w szkoleniach, odbywało się w formie jednorazowej czy polegało na całym cyklu szkoleń?</p>	<p>„Zależy, jaki był temat. Jeśli mamy jakiś wniosek, na przykład teraz był grand PPR dla rodzin z terenów PGR-ów, czy Cyfrowa Gmina, to są to takie webinaria powtarzające się, typowe do danego konkursu, a jeśli są to takie ogólne, to są jednorazowe”.</p>
<p>Czy gmina sama opracowuje dokumentację projektowe z zakresu inwestycji, czy może korzysta z usług firm zewnętrznych?</p>	<p>„Nie. Myślę, że na ten moment nasza kadra z referatu inwestycji i promocji jest już na tyle wdrożona, że sobie radzimy sami. Dodatkowo, wiadomo, że jeśli są to jakieś projekty budowlane czy drogowe, no to wcześniej inspektor, czy projektant robi nam projekt, ponieważ my nie jesteśmy w stanie tego zrobić, przygotować tej dokumentacji przygotowawczej. Ale generalnie, jeśli chodzi o pisanie wniosków, realizację, rozliczanie, to już jest wszystko w naszym zakresie”.</p>
<p>Czy do opracowywania dokumentacji projektowej powołany jest specjalny zespół, czy zajmuje się tym jedna osoba?</p>	<p>„Mamy dział Referat Inwestycji i Promocji, mamy panią kierownik Joannę Sokolińską, i ona tutaj nam rozdziela prace. W większości też teraz te działania promocyjne ze względu na pandemię zostały wyłączone, więc każdy z nas dostał zadania typowo wnioskowe i inwestycyjne”.</p>
<p>Dlaczego gmina mimo możliwości nie zawsze aplikuje o większe środki z Unii?</p>	<p>„Myślę, że jeśli są możliwości, to aplikuje się zawsze. Innej opcji nie ma. Czasami po prostu tematyka konkursów nie zawsze nam pasuje. Staramy się te działania robić sukcesywnie, żeby miały one jakiś sens. Jeśli zaczynamy coś robić, to potem konsekwentnie to rozwijamy. Nie rzucamy tak, że jedną inwestycję tu, jedną tam, tylko staramy się to jakoś przemyśleć. Jeśli jest coś atrakcyjnego, to piszemy. Myślę, że bardzo dużo wniosków jest u nas realizowanych, i jeśli tylko jest możliwość, to piszemy, staramy się pozyskać coś dodatkowego. Nie ma tak, że nie piszemy, bo nam się nie chce, może być tak, że nie dostaniemy wystarczającej ilości punktów i to przepada. Ogólnie piszemy, co się da”.</p>

W ramach jakich programów gmina korzystała z funduszy unijnych?	<p>„- Program Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ), - Program Wiedza Edukacja Rozwój (POWER), - Polska Cyfrowa (POPC), - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), - Program Operacyjny Rybactwo i Morze”.</p>
Czy wystąpiła sytuacja, że projekt został kilkakrotnie odrzucony, lecz finalnie udało się pozyskać środki?	<p>„Były takie przypadki. Kiedy np. braknie środków w konkursie. Wtedy nazywa się to lista rezerwowa. Projekt szkolny, i w tej chwili na liście rezerwowej jest projekt dotyczący miejscowości Drochlin. Projekt szkolny był pozytywnie rozpatrzony, aczkolwiek znalazł się poniżej tej listy rankingowej, na której można było dostać dofinansowanie. Udało się, że wrócił na listę z powrotem i został dofinansowany. Jeśli chodzi o ten z Drochlina, na ten moment cały czas jest jeszcze na liście rezerwowej. Zmieniły się teraz troszkę wytyczne, bo jest ukierunkowanie bardziej na Ukraińców, i tak naprawdę gdzieś nam to koliduje, ale prawdopodobnie będziemy go przepisywać i zmieniać. Tak więc u nas nic się nie marnuje”.</p>
Skąd pochodziły środki własne, w ramach wkładu własnego, w przedsięwzięcia inwestycyjne?	<p>„To jest nasz budżet, jakim dysponujemy. Wiadomo, że część pochodzi z podatków i część z subwencji z budżetu państwa. Tak jak jest skonstruowany budżet, tak działamy”.</p>
Jakie ograniczenia występują podczas pozyskiwania środków z Unii Europejskiej?	<p>„Są różne wytyczne, w które trzeba się, że tak powiem, „wbicie” i dopasować. Może jakaś dokumentacja, która powinna być wcześniej stworzona, a np. ktoś ogłasza konkurs i nie jesteśmy przygotowani z dokumentacją projektową. Generalnie jeśli coś przeczuwamy, coś wiemy, co może być, to raczej staramy się przygotowywać wcześniej i ewentualnie szybko działać, aby chociaż taki zarys pierwszy zrobić, żeby można było wziąć udział w projekcie”.</p>
Czy gmina zawierała porozumienia międzygminne w celu realizacji konkretnych inwestycji?	<p>„Jeśli istnieje taka potrzeba, to tak”.</p>
Czy w ramach pozyskiwania dodatkowej wiedzy i doświadczenia gmina utrzymuje kontakty bądź współpracuje z ośrodkami naukowymi?	<p>„W chwili obecnej nie”.</p>

<p>Czy realizowane inwestycje są w pierwszej kolejności realizowane z punktu widzenia mieszkańców, czy może skierowane są pod dany projekt i aktualne możliwości?</p>	<p>„Staramy się to połączyć, żeby była zrealizowana potrzeba i to co na ten moment jest ogłoszone. Staramy się patrzeć przyszłościowo, żeby to, co zaczynamy, tak jak np. nad zalewem. Najpierw zrobiliśmy plażę, potem plac zabaw, później powstała siłownia, teraz też tam mamy taki nowy pomysł na dalsze środki. Tak jak ten budynek Senior w Drochlinie – zrobiliśmy jedną część, mamy już wniosek na następną, żeby cały budynek zamknąć. Staramy się robić to konsekwentnie i jak najbardziej słuchać gdzieś cały czas tego głosu społeczeństwa, co na daną chwilę jest potrzebne”.</p>
<p>Jakie są przyczyny przesunięcia w czasie danych inwestycji?</p>	<p>„Najczęściej to są te inwestycje większe, więc np. przetarg, który został ogłoszony. Nie została wybrana oferta, bądź nikt nie złożył oferty i przetarg musi być ogłoszony po raz drugi. Ewentualnie, że był przedłużony nabór o kilka dni i nasz harmonogram się zaczynał wcześniej, wtedy zwracają się do nas o przesunięcie tego harmonogramu w związku z przesunięciem trwania naboru. Generalnie przetarg trzyma całość, żeby ruszyć, później wybór wykonawcy”.</p>
<p>Jak gmina podchodzi do inwestycji? Które są uważane za najbardziej priorytetowe?</p>	<p>„Staramy się, mamy w głowie ułożoną hierarchię tych zadań i staramy się je po kolei realizować, to co jest najbardziej potrzebne w gminie. Myślę, że nam się to udaje, nie wiem, jaki jest odbiór z zewnątrz, ale myślę, że idziemy w dobrą stronę”.</p>

Źródło: opracowano na podstawie przeprowadzonego wywiadu, II kwartał 2022 r.

Informacje uzyskane podczas wywiadu pokrywają się z przeanalizowanymi dokumentami gminnymi. Sposób działania gminy w zakresie realizacji inwestycji potwierdzają wykonane w analizowanym okresie zadania. Z odpowiedzi respondentki wynika, iż gmina jest bardzo zaangażowana w pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej. Gmina sama opracowuje dokumentację projektową, a kadra z działu inwestycji uczestniczy w miarę możliwości w różnych szkoleniach. Planując inwestycje, dział za nie odpowiedzialny uwzględnia aktualnie ogłaszane konkursy oraz potrzeby mieszkańców. W trakcie wywiadu nie uzyskano jednak szczegółowych odpowiedzi na wszystkie zadane pytania, takie jak: Jakie było zapotrzebowanie gminy na środki z UE? Ile środków udało się pozyskać? Ile razy gmina aplikowała o środki unijne? Jaka największa inwestycja została zrealizowana ze środków pozyskanych z UE? W ilu procentach gminie udało się wykorzystać środki pozyskane z Unii Europejskiej? Na pytania te respondentka odpowiedziała: „Gmina nie prowadzi takich rejestrów”.

Podsumowanie

Środki unijne są bardzo ważnym elementem w całej działalności inwestycyjnej gmin. To dzięki nim jednostki samorządu terytorialnego mogą pozwolić sobie na podjęcie dużych, kosztownych projektów, których nie byłyby w stanie zrealizować, opierając się jedynie na budżecie, którym dysponują. Głównym determinantem, skłaniającym gminy do podjęcia starań o dofinansowanie, jest sama możliwość pozyskania dodatkowych funduszy. Posiadanie większej ilości zasobów finansowych daje bowiem szansę na dokonanie inwestycji na wysokim poziomie zarówno pod względem atrakcyjności dla mieszkańców, jak i stanu technicznego. Warto jednak zauważyć, że dostępność środków unijnych nie gwarantuje automatycznie realizacji danej inwestycji. Ostatecznie to gminy decydują, na jakie projekty będą składać wnioski o dofinansowanie, jakie projekty będą realizować oraz w jaki sposób będą wykorzystywać środki unijne. Nie należy jednak zapominać, że gminy są tworzone przede wszystkim po to, aby spełniać potrzeby mieszkańców, a realizowane przez nie inwestycje powinny służyć temu celowi. Dlatego tak ważne jest, aby mieszkańcy mieli możliwość wypowiedzenia się na temat projektów i inwestycji, a władze gminy brały pod uwagę ich opinie i sugestie.

Gmina Lelów, będąca przedmiotem przeprowadzonych badań, zrealizowała w analizowanym okresie większość zaplanowanych inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej oraz społecznej. Co istotne – poddano modernizacji i termomodernizacji obiekty publiczne, tworząc nowe miejsca sprzyjające integracji mieszkańców, a jednocześnie mających wpływ na zmniejszenie wytwarzanych zanieczyszczeń. Uatrakcyjniono wiele ogólnodostępnych miejsc, dzięki czemu lokalna społeczność ma możliwość rozwoju i spędzania wolnego czasu w miłym otoczeniu. Kierując się poprawą jakości życia mieszkańców, gmina podjęła również projekty związane z przebudową dróg. Dzięki pozyskanym funduszom unijnym gmina zrealizowała także różnorodne projekty bieżące mające na celu podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców oraz inicjatywy promocyjne.

Poziom uzyskanych środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej w każdym roku analizy kształtował się na innym poziomie. Określone w uchwałach budżetowych plany dochodów, w niektórych latach znacznie jednak przewyższały poziom faktycznych dochodów. Na początku okresu budżetowania na lata 2014–2020 wartość wpływów w pewnym stopniu pokrywała się z przyjętymi założeniami. W praktyce rok 2020 był rokiem, który przyniósł Gminie Lelów duży napływ środków unijnych, który w dużym stopniu przekroczył założony plan.

Przeprowadzone badania wykazały, iż Gmina Lelów zrealizowała większość zaplanowanych z koniecznych inwestycji, w których założono pozyskanie dofinansowania ze środków Unii Europejskiej. Ponad połowa tych zadań została zrealizowana zgodnie z określonym terminem. Ponadto wykorzystwała występujące możliwości

i szanse na pozyskanie środków unijnych, podejmując nowe projekty, które pierwotnie nie były uwzględnione w Wieloletnich Prognozach Finansowych. Podsumowując, można stwierdzić, że dział odpowiedzialny za inwestycje w gminie w skuteczny sposób wnioskował o dofinansowanie z funduszy unijnych, nie odbiegając stopniem pozytywnie rozpatrzonych wniosków od sąsiadujących gmin wiejskich.

Bibliografia

Apanowicz J., *Metodologia ogólna*, Wydawnictwo Diecezji Pelplińskiej „Bernardinum”, Gdynia 2002.

Bień E., *Skuteczność wykorzystania przez gminy środków unijnych na działania środowiskowe w ramach POiŚ na lata 2014-2020*, [w:] L. Dąbrowska, M. Włodarczyk-Makuła (red.), *Mikro-zanieczyszczenia w ściekach, odpadach i środowisku*, Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2018.

Bień E., *Rola RPO w latach 2014-2020 na tle działań dotyczących ochrony środowiska i poprawy jakości życia*, „Proceedings of ECOpole” 2018, t. 12, nr 2.

Creswell J.W., *Projektowanie badań naukowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2013.

Gasiński K., *Polska w dobie funduszy europejskich*, [w:], *Polska na arenie międzynarodowej. Wygrany rozwój czy zmarnowane szanse?*, pr. zbior., Wydawnictwo Think & Make, Warszawa 2019.

Kotarbiński T., *Traktat o dobrej robocie*, Ossolineum, Wrocław 1975.

Młynarczyk A., *Unijne instrumenty stymulujące rozwój lokalny w obecnej Perspektywie Finansowej*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2017, tom 5, nr 2.

Słowiński B., *Podstawy sprawnego działania*, Wydawnictwo Politechniki Koszalińskiej, Koszalin 2008.

Szara K., *Znaczenie finansów jednostki samorządowej w realizacji działań inwestycyjnych*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” 2014, nr 4(40).

Urząd Publikacji Unii Europejskiej, *Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne na lata 2014-2020*, Luksemburg 2016.

Wieloletnie Prognozy Finansowe Gminy Lelów, https://www.biplelow.pl/kategorie/uchwaly_rady_gminy_201.

Zawora J., *Ocena możliwości finansowania działalności rozwojowej gmin województwa podkarpackiego na tle kraju*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” 2014, 3(39).

<https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach-europejskich>.

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/fundusze-europejskie-w-polsce/>.

<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>.

<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica>.

Nota o Autorach:

Ewa Bień – doktor nauk ekonomicznych w zakresie nauki o zarządzaniu na Politechnice Częstochowskiej. Absolwentka Akademii Ekonomicznej w Katowicach (1999) oraz Politechniki Częstochowskiej (2004). Pracę doktorską pt. „Skuteczność zarządzania ekologicznego w gminie” obroniła w 2003 r. w Instytucie ORGMASZ w Warszawie. Od 2019 roku adiunkt na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej. Główny obszar zainteresowań naukowych: procesy zachodzące w jednostkach samorządu terytorialnego w kontekście dostępnych funduszy unijnych i problemów ekologicznych.

Maja Łysoń – absolwentka 3-letnich studiów licencyjnych (2022) na Politechnice Częstochowskiej na kierunku finanse i rachunkowość, o specjalności inwestycje i nieruchomości. Aktualnie studentka II stopnia na kierunku finanse i rachunkowość w biznesie na Politechnice Częstochowskiej.

Authors' resume:

Ewa Bień – Ph.D., doctor of economic sciences in the field of management science at the Czestochowa University of Technology. A graduate of the University of Economics in Katowice (1999) and the Czestochowa University of Technology (2004). She defended her doctoral thesis entitled “The effectiveness of ecological management in a commune” in 2003 at the “ORGMASZ” Institute in Warsaw. Since 2019, assistant professor at the Faculty of Management, Czestochowa University of Technology. The main area of scientific interest: processes taking place in local government units in the context of available EU funds and environmental problems.

Maja Łysoń – Bachelor's degree, a graduate of 3-year undergraduate studies (2022) at the Czestochowa University of Technology in the field of Finance and Accounting, specializing in investments and real estate. Currently, a second-degree student in the field of Finance and Business Accounting at the Czestochowa University of Technology.

Kontakt/Contact:

dr inż. Ewa Bień
Politechnika Częstochowska
Wydział Zarządzania
ul. Armii Krajowej 19B
42-200 Częstochowa
e-mail: ewa.bien@pcz.pl

The contribution of particular co-authors to preparation of the paper:

Wkład poszczególnych autorów w przygotowanie publikacji:

Ewa Bień – 50%, Maja Łysoń – 50%